

STUDENTEN WEEKBLAD

7de JAARGANG.

N°. 14.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, M. J. GRANPRÉ
MOLIÈRE, J. H. TELDERS, J. P. VALKEMA BLOUW,
R. VER LOREN VAN THEMAAT.

DONDERDAG
19 JANUARI '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR.
UITGEVER · DELFT

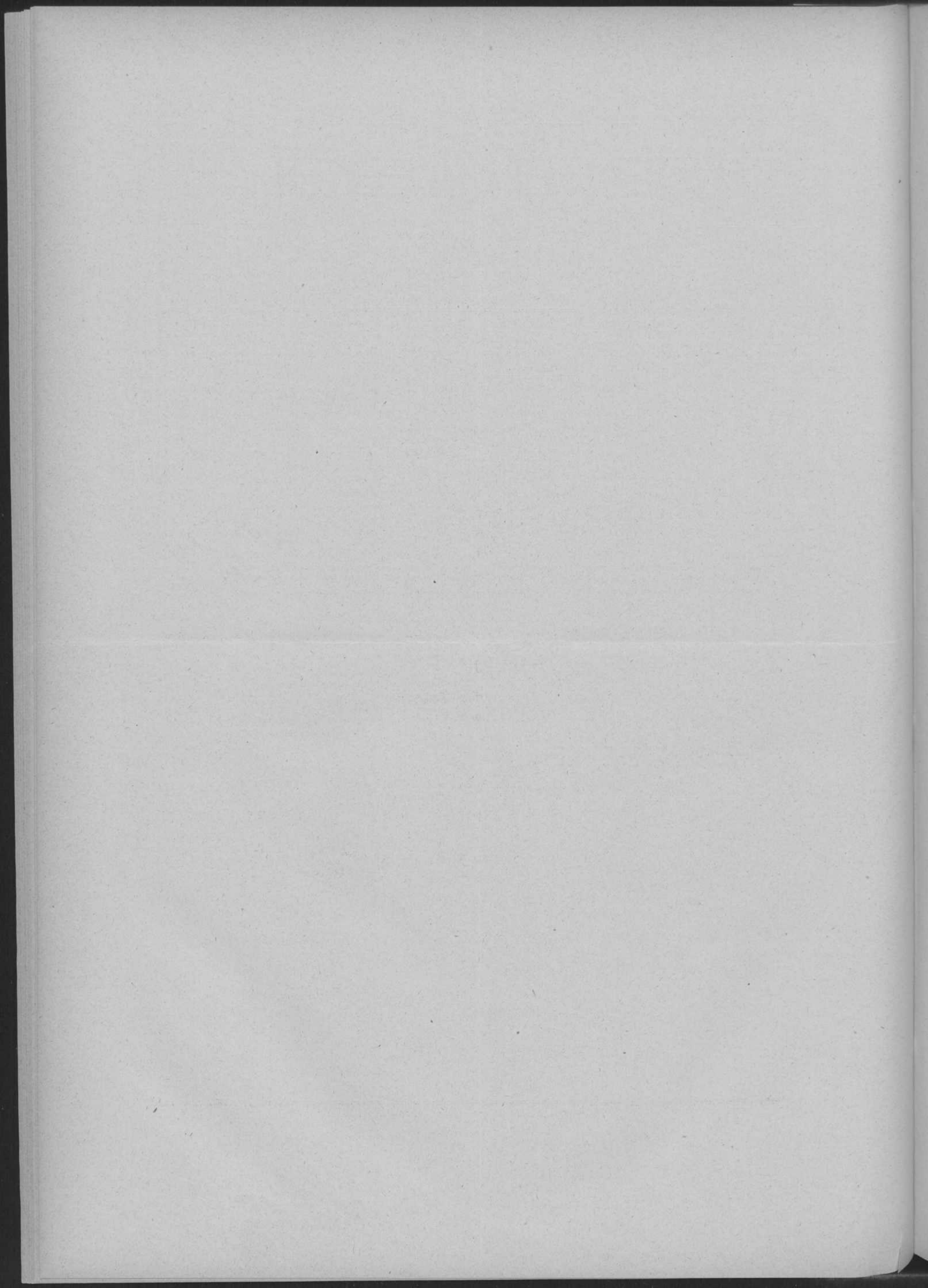
Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

❖❖❖ PRIJSVRAAG VOOR STUDENTEN-LIEDEREN

❖❖ UITGESCHREVEN DOOR DE
REDACTIE VAN HET STUDEN-
TEN-WEEKBLAD. ❖❖❖❖❖❖❖❖

DE REDACTIE VRAAGT:

Studenten-liederen (één of serie van 2, 3 of meer) in de *meest algemeene beteekenis* van het woord. De liederen moeten kunnen worden gezongen op bekende wijzen of melodiën van eigen vinding. De muziek (bij voorkeur zang *met* pianobegeleiding) moet bijgevoegd zijn; slechts wanneer de wijs algemeen bekend geacht kan worden, is opgave van den titel voldoende.

DE PRIJZEN.

De Redactie stelt beschikbaar 6 prijzen en 2 eervolle vermeldingen.

1e prijs *eene teekening* van H. W. Mesdag.

2e prijs *eene teekening* van J. Toorop.

3e prijs *een beeldje* van A. W. M. Odé.

4e prijs *een ets* van A. Dercksen van Angeren.

5e prijs *een geciseleerde koperen wandschotel* uit de fabriek „Onder den St. Maarten” van den Heer J. A. Pool Jr., B.I. te Haarlem.

(Deze prijzen zijn haar door de Heeren Mesdag, Toorop, Odé, Dercksen van Angeren en Pool welwillend voor dit doel afgestaan.)

6e prijs een ex. van „*Het oude Nederlandsche Lied, verzameld en toegelicht door F. van Duysel*” of van „*Coers Liederboek van Groot Nederland*”, uitgelooft door den uitgever van het Studenten Weekblad.

Tevens zullen oorspronkelijke diploma's worden uitgereikt.

Tot het teekenen dezer diploma's hebben zich op verzoek der redactie welwillend bereid verklaard de Heeren A. F. Gips, Leeraar a/d Polytechnische School, J. Gratama, Bouwk. Ingenieur, H. T. Karsten, student te Delft, J. H. W. Leliman, Bouwk. Ingenieur, J. R. van Musschenbroek, C. I., kunstschilder te Delft, D. F. Slothouwer, student te Delft, T. K. L. Sluyterman, Leeraar a/d Polytechnische School, J. J. R. de Wetstein Pfister, kunstschilder, Den Haag.

DE JURY.

Prof. Paul Fredericq, Hoogleraar te Gent; twee vertegenwoordigers van de Vereeniging „Het Algemeen Nederlandsch Verbond”; de Heer Jhr. H. de Brauw als vertegenwoordiger van de Vereeniging „Het Nederlandsche Lied”; en de Heer J. B. H. Coenen als oud-Redacteur van het S. W.

VOORWAARDEN.

Mededinging is vrij. Inzending kan geschieden tot 15 MAART bij den Uitgever, den Heer J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot 33, DELFT, met opschrift op 't omslag: „Prijsvraag S. W.”

Elke inzending moet vergezeld gaan van een motto en tevens van een briefje, waarop hetzelfde motto is aangegeven en dat naam en adres van den inzender bevat.

Bij niet bekroonde inzendingen wordt dit briefje 3 maanden na sluiting van den termijn van inzending vernietigd.

Alle inzendingen blijven het eigendom van het S. W. Deze heeft het recht ze ten allen tijde openbaar te maken, te doen vermenigvuldigen of tot een bundel te vereenigen.

De Redactie van het Studenten Weekblad:

D. A. DE FREMERY.

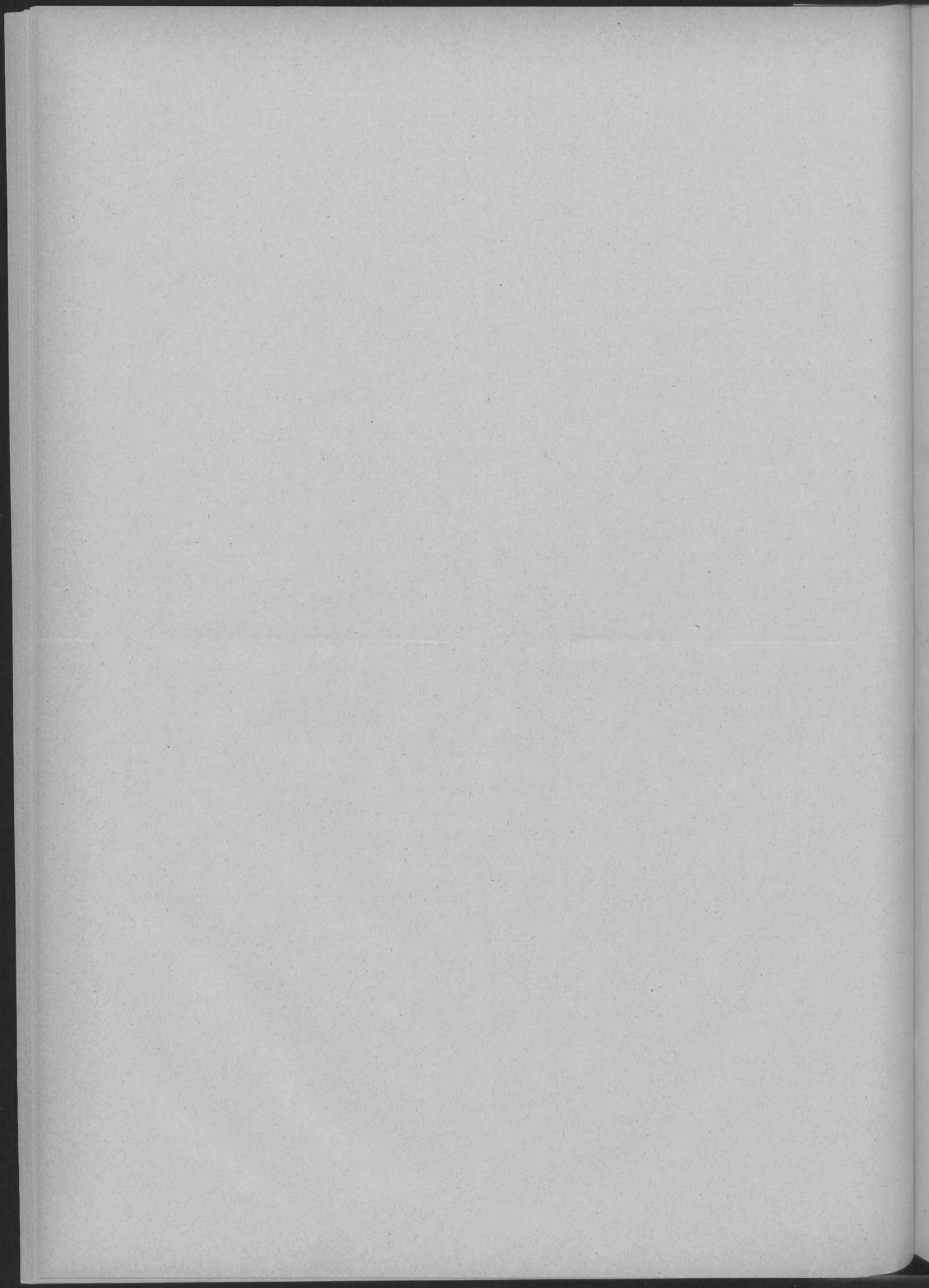
M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE.

J. H. TELDERS.

J. P. VALKEMA BLOUW.

R. VER LOREN VAN THEMAAT.

STUDENTEN WEEKBLAD

7de JAARGANG.
N°. 14.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, M. J. GRANPRÉ
MOLIÈRE, J. H. TELDEERS, J. P. VALKEMA BLOUW,
R. VER LOREN VAN THEMAAT.

DONDERDAG
19 JANUARI '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagnmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer D. A. DE FREMERY, Oostsingel 91, op Dinsdag 24 Januari '05, des middags om 4 uur.

Onze Prijsvraag.

Wij Noord-Nederlanders zuchten onder den vloek den naam te hebben niet muzikaal te zijn; en die naam houdt stand, al zien we overal om ons de onjuistheid dezer bewering, inzoverre men tenminste behoefte aan muziek, aan zingen, muzikaliteit noemen mag. Er kan geen feest zijn, of liedjes worden gezongen; Speenhoff's wijzen hebben ons tot vervelens toe in de ooren geklonken; geen liedje kan er gemaakt worden, bij groenentoneel of elders, of telkens komt het gezelliglijk weer opduiken. Maar telkens weer verdwijnt het, zooals het gekomen was, plotseling, zonder eenig spoor achter te laten. Waaraan ligt dit? We zingen één zelfde liedje, wanneer het nieuw is, te veel, veel te veel, en zoo moet het wel langzamerhand ons de keel uithangen; slechts zeer hoog staande liedkunst, die van dergelijke ééndagsvliegen niet te verwachten is, zou een dergelijke vuurproef kunnen doorstaan. Zoo verliezen we veel, dat waarde voor ons had kunnen hebben, door verdeeld te verschijnen, zoo verdwijnt al, hetgeen niet het allerhoogste is en houden we niets over van het vele, dat gemaakt wordt.

Daar komt nog bij, dat we missen het genoegelijk ouderwetsche der liedjes, dat het een genot moet zijn, liedjes te zingen, die onze ouders al gezongen hebben, dat het voor ouderen een opleving der jeugd moet zijn, oude herinneringen door oude bekende wijzen te voelen opgewekt. Ook dit is een knak voor het Nederlandsche Studentenlied, het snelle afsterven maakt het minder waardevol, al in zijn korte leven.

Toch is het nog niet lang geleden, dat er Nederlandsche Studentenliederen waren en misschien, misschien kan ook de opleving van het Oud-Nederlandsche, meer bepaald Vlaamsche lied, ons een verfrissing geven; toch meen ik, dat dat lied alleen ons nooit voldoen zal, we moeten ook iets nieuws hebben, iets dat niet zóó ver van ons afstaat, als die oude, oude liedjes. Naast dat lied zal iets nieuws zeer worden gewaardeerd, door afwisseling met nieuwe wijzen, zal men ook van de oude meer gaan genieten.

De Duitschers bezitten hun liederen, de Nederlandsche „Studentenvademecum's" en dergelijke uit de zeventiger jaren bewijzen, dat deze ook in Nederland werden gezongen; maar ons Nederlandsch volk vraagt iets anders dan de Duitschers ons geven kunnen; hun sentimentaliteit is ons te werkelijk, hun heele bouw dikwijls wat al te romantisch, hun geheele richting komt niet met ons volkskarakter overeen. Wanneer we ze zingen is het door gebrek aan beter en dikwijls ook een zekere onbenulligheid om alles, wat vreemd is mooi te vinden en iets te leggen in de klank eener taal, dat er in waarheid niet in is.

Daarom is het, dat wij ten eerste hopen, succes te hebben met onze prijsvraag en ons ideaal is, er een werkelijk echt Nederlandsche bundel studentenliederen door te verkrijgen. Wat studentenliederen zijn? De Deutsche Kommerzbücher worden ook in andere kringen gedeeltelijk gezongen; een scherpe afscheiding tusschen studentenlied en burgerlied bestaat niet en behoeft ook niet te bestaan. Enkele liederen zijn er natuurlijk, die voor studentenlied in aanmerking komen en minder in een andere bundel passen zouden, ook het omgekeerde komt voor; maar één

algemeene soort van liederen, die bijzonderlijk geen studentenlied zijn zou, bestaat niet; want onze stemmingen zijn te wisselend, dan dat men iets om richting zou kunnen afkeuren.

Ik wijs alweer met het oog op de zinsnede in de prijsvraag: „in de meest algemeene beteekenis van het woord" op de Deutsche Kommerzbücher. Het zuiver Nederlandsche zal, hoop ik, door deze vergelijking niet geschaad worden: een Nederlander kan geen Duitsch gevoeld lied schrijven.

Als men mij vraagt, of ik hoop heb, dat de prijsvraag vruchten zal dragen, dan meen ik, dat allen, die met mij het nut der zaak voor oogen hebben, zullen inzien, dat veel kan verkregen worden door een kleine prikkel. Wanneer de tijden nu rijp zijn, kan de prijsvraag misschien velen, die nog dommelden wakker schudden.

Of ze rijp zijn kan eerst door den uitslag worden vastgesteld, maar vele teekenen schijnen er op te wijzen.

'k Hoop, dat een ieder ons streven zal aanzien, niet als een greep terug, of een nabootsen van het buitenland, maar als de wil iets te scheppen, dat frisch en jong is, dat leven kan in dezen tijd, dat niet zich vastklemt aan het oude, maar daarentegen in den geest van den nieuwen tijd een verloren genot wil trachten te herwinnen, en dat bovenal zuiver Nederlandsch zal zijn.

AAN DE ZUID-NEDERLANDERS.

Reeds kent Gij de reden, waarom U dit nummer van het Studenten-weekblad wordt toegezonden. Het is omdat de redactie eene prijsvraag uitschrijft van Nederlandsche Studentenliederen. Is het niet onbegrijpelijk, dat in onze schoone taal, zoo rijk aan letterkundige voortbrengselen van verschillenden aard zoo weinig, bijna geene, goede, frissche studentenliederen bestaan? Er zijn toch vele duizenden studenten, die in het Nederlandsch de verschillende takken van wetenschap beoefenen, waarom ontbreken hun dan de liederen om in hun eigen taal uiting te geven aan de verschillende stemmingen van hun jeugdig gemoed? Heeft het Nederlandsche volkskarakter geen behoefte om zich te uiten, zijn wij daartoe te koud? Wie ons leven kent, weet beter, wie onze feesten medemaakte, weet, hoe daar vaak spontaan, na ernstige studie, het jeugdig leven zijne rechten herneemt, de koude ernst plaats maakt voor de gloeiendste geestdrift. Dat zijn onze mooiste, onze beste oogenblikken, dan wijken berekening en afgunst terug, dan gevoelen wij ons tot alles in staat, bereiken onze idealen en verwachtingen hun hoogtepunt. En zou dan ons Nederlandsch zijn geen behoefte hebben zich te uiten in een Nederlandsch lied? Integendeel, ieder kent dit groote gemis.

Wat is de band, die de kinderen van één volk tezamen bindt? Is het een lijn, willekeurig getrokken op de landkaart, vaak scheidend wat samen behoort, of verbindend, wat in zich gescheiden is? Of is het de taal, waarin wij ons wezen, ons innerlijk zijn tot uitdrukking brengen en die zodoende is samengeweven met geheel ons geestelijk leven? Heeft een volk een toekomst, dat zijne taal verwaarloost?

Welnu, het geldt hier te voorzien in eene leemte in onze Nederlandsche taal. Daarom moet deze prijsvraag over de staatkundige grenzen heen steun vinden bij ieder, die die taal de zijne noemt.

Daarom richten wij ons ook tot U, Zuid-Nederlanders. Zendt ons de zangen, die misschien bij U leven, stelt nieuwe samen, steunt ons zooveel Gij kunt in ons streven; het is ons gemeenschappelijk belang. Een uitstekend voorbeeld werd gegeven door Professor Paul Fredericq, uit Gent, die zich bereid verklaarde in de jury zitting te nemen. Slaagt ons pogen, dan brengt het ons in het bezit van een bundel Nederlandsche Studentenliederen, die zullen gezongen worden, door al wie jong is en Nederlandsch spreekt, versterkend den natuurlijken band tusschen Noord- en Zuid-Nederland. Leve het Nederlandsche lied.

AAN OUD-STUDENTEN.

Steeds zijn er plotseling liedjes verschenen, ingevingen van het oogenblik, gemaakt misschien op een feest, een paar maal gezongen, dan verstorven, maar vele er van zijn waard, bewaard te blijven; slechts de onvermijdelijke wisseling der studenten-geslachten heeft verhinderd, dat ze in leven bleven. Nu zou het kunnen zijn, dat eenige hier nog in schrift bestonden, dat een oud-student onder zijn vergeelde paperassen nog één dier liedjes terug vond. Ook deze te verkrijgen is ons doel; groot genoeg zal het ons doen, wanneer ook hiervan het beste ons in handen komt. Ook indien men tegen inzending op een prijsvraag bezwaren mocht hebben, zal men ons zeer verplichten, ons al wat bereikbaar is toe te zenden.

Iets over het Studenten-lied.

Vrolijke herten! hoe mach het doch komen,
Dat men in plaetse van 't singen begint
Stil en hoe langer hoe meerder te droomen?
Oud-Hollandsch liedje.

Het zingen van Studenten, het zingen onder Studenten wordt minder, zal, als 't zoo door gaat, weldra geheel opgehouden hebben.

Dan zullen de studenten in luie stoelen neerzitten en misschien door gepaste en tijdige dronken, in eene stemming geraken, waarin zij gewoonlijk niet zijn, in eene opgewonden stemming, en dan zal er geen lied meer over hun lippen komen, dan zal slechts misschien even hier of daar een corplied geprobeerd worden, — dat echter door zijne afgezaagdheid spoedig verveeld — en dan zal een oud man, komend op de plaats en op het uur waar vroeger liederen weerklonken, niets vinden als lusteloze luijaards, die in levenlooze laksheid niet meer zingen kunnen.

En gij voelt het allen; zóó mag de toestand niet worden.

Er is waar leven, flink, vrolijk, prettig leven heerschte, altijd gezongen, en altijd zijn er liederen geweest om te zingen, en zou dit nu anders mogen worden? Zou door gebrek aan liederen de zanglust moeten sterven?

Dag mag niet!

En er behoeft geen gebrek te zijn!

Er zijn toch onder ons, studenten, genoeg, die, soms een liedje hooren kloppen om open gedaan te worden, een liedje, dat binnen wil treden in de studenten maatschappij, een liedje van vrolijkheid en vreugde, een liedje, dat het droeve verbergt onder een lach, een liedje, dat iedereen meevoelt en mee wil zingen.

Zijn er niet reeds in de vroegste tijden dichters geweest (hun naam is vaak niet gebleven) die zongen den lof van den wijn, den lof van den vreugd, den lof van 't jonge leven?

Ik wil ze U nog eens laten hooren, enkele van die oude liedjes, die gij misschien wel eens hoordet, maar ook misschien weer vergaat.

Ik wil U ook laten hooren een enkel lied van later, of een lied uit Zuid Nederland, waar alles nog spontaner is dan hier, ik wil U ze nog eens onder de oogen brengen.

En misschien als gij er wat uit hebt gehoord, een toon, een niet te zeggen iets, dat een lied doet komen in aller monden, van aller lippen doet klinken, dan maakt gij wel een lied voor ons, voor 20ste eeuwse studenten, want dát is 't wat ons ontbreekt, dát is het waar we naar verlangen; een lied voor ons: Nederlandsche Studenten van dezen tijd.

We hooren al zoo oud die vrolijke drinkliedjes klinken, men denke aan enkele van Horatius' oden, die nu nog door ons gezongen zouden kunnen worden.

En hoor ook eens naar dit liedje uit de 14de eeuw,

het is merkbaar, dat het niet van dezen tijd is, maar toch . . . .

Seinc her den wijn,
Gheselle mijn!
We willen vrolic leven
Het mach sulc zijn
Noch op den Rijn,
Die ons gheluc mach geven,
Al moeten wi nu sneven.

Wat saelt ghetruert?
De sulc bezuert,
Een ander moet bezoeten
Wat nu ghebeurt,
Is willecuert,
God saelt noch tjaren boeten,
Dat wi nu truoren moeten.

G. KALFF. *Het lied in de Middeleeuwen.*

Een verbazend aardig „Drink-liedeken” uit de 17^e eeuw is 't volgende.

Er sat een oud manneken van tachtig jaren
In 't hoeckjen van den haert met 't lijf vol Flerecijn.
De docter die raedde 'em, wou hij wel varen
Hij sou 'em toch wachten van den Rijnschen wijn.
„O Rijnsche wijn, Gij maeckt geen Flerecijn;
Ik moet,” zei dat oud manneken,
„Nog drincken eens een kanneken,
Nog eensjens, nog eensjens, nog eensjens vrolyck sijn,
Nog eensjens, nog eensjens, nog eensjens vrolyck sijn.”

Dat manneken dat sei: „Ik zal den wijn niet sparen,
Al sou ick daerom lyden noch soo groote pijn;”
De docter daer weër tegen, met tieren en met baren:
„Soo'n wil ick niet langer jou docter sijn.”
O Rijnsche wijn, enz.

Dat manneken sei weer: Al sou ick qualyck varen,
Ik drinck dog te garen een teugjen Rijnschen wijn;”
De docter daer tegen: „Hij sitt dan op de blaren
Die 't lust sich te branden; ick hou het voor venijn.”
„O Rijnsche wijn, enz.

't Manneken liet schenken een teugjen van den klaren,
En bracht het aan den docter, den grooten Medicijn,
Terwijl dat men song, en speelde op de snaren
Een Liedeken ter eeren van den Rijnschen wijn.
O Rijnsche wijn, enz.

Coers Liederboek van groot Nederland.

Ik wil gaarne toegeven, dat wij tegenwoordig niet goed meer zulke liederen zouden kunnen maken, daarvoor is misschien de eenvoud niet groot genoeg meer, maar onder onze Studenten-liederen van tegenwoordig zoeken wij te vergeefs naar een zang, die in frischheid dit verhaaltje van het oud manneken van tachtig jaren, nabij komt.

Maar behalve deze had men van oudsher ook reeds de liedjes met weinig zin, gezongen om hun gedachteloze naïeve geestigheid, ook nu nog gewaardeerd, ja die waarde zullen hebben, zoolang men als mensch nog eens kinderachtig wil zijn.

DEN UIJL.

Den uijl, die op den peerboom zat,
Den uijl, die op den peerboom zat,
En boven zijn hoofd daer zat er een kat,
Van simme dondaine, van farilonla
En boven zijn hoofd daer zat er een kat
Den uijl vivat — Den uijl vivat!

't Was daar dat hij zijn pootje brak;
Men frommelde hem al in eenen zak.
Van simme, enz.

Men droeg hem dus naer den dokter
En juffrouw die kwam zelve voor
Van simme, enz.

Men trok hem wel zes oncen bloed.
't Jammer dat hij sterven moet,
Van simme, enz.

Coers' Liederboek.

Het keurigste evenwel der oud-Nederlandsche liederkunst is en blijft het minnelied. Het is misschien te fijn voor een

feest. Maar toch hoevelen zijn er niet, die het gaarne hooren zouden in eenigermate intiemen kring; een dergelijke teerheid te ontmoeten zou ons zeker goed doen.

Ick seg adieu,
Wij twee wij moeten scheiden,
Tot op een ander tijd.
Dan sal ick troost verbeiden.
Ick laet bij u dat herte mijn,
Want waer ghij zijt daer sal ick sijn.
Tsi onrecht of pijn,
Altijd sal ick dijn eijghen sijn.

Uit FL. VAN DULJSE: *Het oude Nederlandsche lied.*

En zoo nog een ander van dien zelfden aard:

Ic clam den boom al uppe
Die mi te hoghe was
Die tacksens braken aen stucke
En ic viel al in dat gras.

„Schoon lief, wilt ghi met mi riden,
Schoon lief, wilt ghi met mi gaen?
Ic salder, liefken, u leiden
Daer de rode rooskens staen”.

„Ic en wil met u niet riden,
Ic en wil met u niet gaen,
Mijn vader soude mi schelden,
Mine moeder soude mi slaen”.

„Waeromme soude hi u schelden?
Waeromme sou di u slaen?
Ghi en hebt den rooden rooskens
Ghene schade ghedaen?”

(Uit FL. VAN DUYSE. *Het Oud Nederlandsche Lied.*)

Ofschoon een dergelijk liedje, nu niet bij uitstek geschikt zoude zijn om door een honderdtal studenten tegelijk gezonden te worden, zoo lijkt het mij toch een ideaal onder een opgewonden studentenfeest een enkel student te zien opstaan, die een liedje als bovenstaand zingt in stilte aangehoord door de anderen.

Een opgewekter toon klinkt ons tegemoet in het volgende liedeken:

Naer Oostland willen wij rijden
naer Oostland willen wij mee,
al over die groene heiden,
frisch over die heiden
daer is er een betere stee.

Als wij binnen Oostland komen
al onder dat hooge huis fijn,
daer worden wij binnen gelaten,
frisch over die heiden,
zij heeten ons willekom zijn.

Ja, willekom moeten wij wezen
zeer willekom moeten wij zijn,
daer zullen wij avond en morgen,
frisch over die heiden
nog drinken den koelen wijn.

Wij drinken den wijn er uit schalen
en 't bier ook zooveel ons belijft;
daer is het zoo vrolijk te leven,
frisch onder die heiden
daer woont er mijn zoete lief.

(Uit FL. v. DUYSE. *Het Oud Nederlandsche Lied.*)

Ik geef vele gezangen van bruischenden wijn, en fonkelende bokalen graag voor dit eene eenvoudige lied.

Een lied uit latere tijden is het volgende:

Diogenes, de wijze,
Die woonde in een vat;
Hieruit kan men bewijzen,
Dat wijsheid woont bij 't nat;
Indien gij dan de wijsheid mint
In 't vaatje gij die vindt
Komt, volgt dan met malkander,
Den grooten Alexander
Naar 't holle vat, naar 't holle vat,
Daar Diogenes in zat.

De magtige Alexander
Sprak tegen Diogen:
Indien ik was een ander,
k' Wenschte in uw plaats te treën.
Wordt ons dan hier niet klaar verdoond,
Dat in het vat de wijsheid troont?
Komt volgt dan enz.

(*Vademecum voor den student 1870.*)

Gij vindt het afvallen bij de vorige teere liedjes — ik ontken het niet, maar ook dit liedje heeft zijne waarde, en dat het insloeg bewijst wel dat „Diogenes de wijze, die woonde in een vat” een algemeen gezegde is geworden.

Wij eindigen met een „drinkliedje” van den Vlaming René de Clercq, dat wij dezer dagen in handen kregen, en dat van eene prettig aandoende frischheid is.

DRINKLIEDJE.

Het bierken in de ton geperst,
Het levende gerst,
Het levende gerst,

Het zit er zoo noo bedwongen.
En laat er de kraan

Maar opengaan,

Het komt er al uitgesprongen.

Huppelend,

Druppelend,

Lustig an,

'k Zie zoo geren het bier in de kan.

De liedjes, die ik hiervoor gegeven heb, zijn niet bedoeld als „voorbeelden”, als „hoe” studentenliederen moeten zijn, 't is slechts eene zwakke poging om een paar oude liedjes nog eens in herinnering te brengen.

En al vindt gij die liedjes niet passend op de plaats, waarop ik ze heb gezet, och, ze zijn nog wel waard gelezen te worden. Ze zijn het wel waard, die mooie oude liederen, die het hart beroeren op eene wijze zooals alleen een innige eenvoud dat vermag.

Ik heb bijna geen nieuwe studentenliederen aangehaald, en de twee die ik gaf waren wellicht niet de beste, die ik kon geven, maar hier uit zich direct de behoefte: aan eenen bundel Nederlandsche studentenliederen.

Dat wij ze mogen krijgen.

B.

Het fotografeeren als kunst.

Nu de Amateur-Fotografen-Vereeniging een wedstrijd heeft uitgeschreven, is het een geschikt oogenblik, om eens stil te staan bij de vraag, of fotografeeren werkelijk kunst genoemd mag worden. Velen antwoorden op deze vraag bevestigend, zonder zich er verder veel rekenschap van te geven, maar anderen ontzeggen aan de fotografie absoluut alle kunstwaarde. Naar mijn meening gronden de laatsten hun bewering op de beide volgende gronden, en: „De fotografie kan niet wat de schilder vermag”; „Het fotografeeren is een zuiver technisch proces”. Bovendien wordt hun meening eenigszins gestaafd door het feit, dat er tot op de laatste jaren zoo weinig naar gestreefd is, deze techniek werkelijk als kunst te beoefenen.

Hoewel ik van het technisch deel van het fotografeeren nu zeer weinig op de hoogte ben, wil ik toch trachten, hier eenige gronden aan te voeren, waarom het fotografeeren inderdaad kunst genoemd moet worden. Wanneer we een afdoend antwoord konden geven op de vraag: Wat is kunst?, dan zouden we zeer zeker het bewijs in handen hebben, van de kunstwaarden of de afwezigheid daarvan in de fotografie. Evenwel kan een bepaalde filosofie, dus ook een kunst-filosofie uiteraard slechts door enkelen gehuldigd worden, en voor alle anderen kan dus zoo'n bewijs niet van waarde zijn.

Evenwel moeten we hier over de vraag: Wat is kunst?, toch een en ander zeggen, om ons doel te bereiken.

Wanneer kunst was het nabootsen van de verschijningswereld, d. i. de natuur, zooals we die met onze zintuigen waarnemen, dan zou zeker fotografeeren een hooge vorm van kunst zijn. Maar evenmin als de mensch, die we met onze zintuigen waarnemen, dus het uitwendige voorkomen van den mensch, den mensch zelf is, evenmin is de verschijningswereld de natuur zelve. Zooals nu de physiognoom en de psycholoog den mensch leeren kennen uit zijn

uiterlijk en uit zijn daden, zoo zien de kunstenaar en de filosoof de natuur (ideënwelt) in de verschijningswereld. Hun wijze van aanschouwen wordt de geniale genoemd; de geniale aanschouwer ziet niet het voorwerp (object) maar de idee, die zich in dat object uitsprekt.*) De kunstenaar tracht niet het object na te bootsen, maar zijn geniale aanschouwing daarvan; zijn beeld zal zoodanig worden, dat de idee, die zich in het object uitsprak, in zijn beeld duidelijk op den voorgrond treedt.

De vraag dus, of fotografeeren kunst is, is nu teruggebracht tot deze: Is de fotograaf in staat, om een zoodanig beeld te maken, dat het nadut tot zijn geniale aanschouwing?

Het zou zeer zeker mogelijk zijn, dat de fotograaf een tafereeltje vond, waarin de idee zich zoo duidelijk uitsprak, dat het niet denkbaar was, door eenig hulpmiddel de idee nog beter te doen spreken; spreekt nu die idee zich voornamelijk op zulk een wijze uit, dat deze in het fotografisch beeld behouden blijft, dan is de fotografie een kunstwerk. De kunstenaar, fotograaf, heeft hier nu wel geen andere artistieke daad verricht dan de bepaling van zijn keuze.

We zullen nu nagaan welke middelen den fotograaf ten dienste staan, om zijn beeld tot zijn geniale aanschouwing te doen naderen.

Wanneer de fotograaf een bepaald voorwerp duidelijk wil doen spreken ten opzichte van de omgeving, dan stelt hij daarop scherp in; de omringende deelen verwazen, en worden minder gedetailleerd. Hij kan dit nog versterken door meer licht op dat voorwerp te doen vallen. Worden de omtrekken van een fotografisch beeld te scherp, dan kan men deze verwerken, door een vergroot beeld er van te maken. Wil de fotograaf b.v. het filtreeren van een zomerschap doen uitkomen, dan zal hij dit misschien bereiken door een afdruk op ruw papier te maken.

Ook de kleur van het papier is van veel belang, verder de wijze, waarop het negatief wordt ontwikkeld, en ook de wijze waarop het positieve beeld verkregen wordt. Waarschijnlijk zijn er nog vele andere middelen ter bereiking van dit doel, die aan mij onbekend zijn, en zeer zeker zullen er in de toekomst nog vele gevonden worden.

Van het retoucheeren wil ik hier niet veel zeggen; wanneer men het doet om kleine foutjes te herstellen, dan is het natuurlijk alleszins gebillijkt; maar wanneer de fotograaf echter hiertoe overgaat, om bepaalde effecte te bereiken, dan is hij geen fotograaf meer, maar een schilder; ik geloof dan ook, dat de fotograaf van het principe moet uitgaan, niet te retoucheeren, wil hij het eigenaardig karakter van zijn kunst bewaren.

We komen nu aan het uitbeelden van personen; hoeveel heeft hier de fotograaf in zijn macht; benevens alles wat hier boven is opgenoemd, beheerscht hij de schikking; op de houding en de gelaatsuitdrukking kan hij invloed uitoefenen; de belichting en entourage zijn geheel in zijn hand.

Ten slotte het maken van groepen, toneeltjes op het land, etc., waar de fotograaf als kunstenaar zijn hoogste punt bereikt. Ik geloof dat de mensch in het landschap de hoogste vorm van fotografeeren is; op dit gebied heeft b.v. Nicola Percheid al een zeer goed werk geleverd.

Uit dit alles blijkt ruimschoots, welk een groot aantal middelen de fotograaf ten dienste staan, om zijn beeld te doen naderen tot zijn geniale aanschouwing der dingen, en omdat dit zoo is, is volgens 't voorgaande betoog fotografeeren kunst te noemen.

We hebben nu de artistieke waarde besproken van deze wijze, om de dingen weer te geven; we zullen nu iets zeggen van het eigenaardig karakter dezer kunst, en van de plaats die haar in de rij der kunsten toekomt.

Wanneer we een vergelijking maken tusschen het fotografeeren en de schilderkunst, dan zien we, dat het daarmee niet op een lijn gesteld kan worden; immers, daar waar de fotograaf aan onoverkomelijke moeilijkheden gebonden is, kan de schilder zich vaak nog vrij bewegen; de schilder kan ten allen tijde de wereld der verschijningen op zij zetten, waar deze voor zijn doel niet geschikt is, de fotograaf blijft daaraan altijd gebonden. Daartegenover staat weer, dat waar de teekenaar vertwijfelt, om de fijnheid der dingen uit te drukken, de fotograaf hem zonder eenige moeite, en steeds onfeilbaar, voorbij snelt; zoo zouden meer geschilpunten op te noemen zijn.

Vergelijken we het musiceeren bij het componeeren, het declameeren bij het dichten, dan blijkt hier een dergelijk onderscheid te bestaan; we zouden schilderen, componeeren,

*) Hierover is meer gezegd in een vroeger artikel: „Waarom Philosophie in Delft”.

dichten primaire kunsten kunnen noemen en fotografeeren, musiceeren, declameeren secundaire. Waar deze beide laatste kunsten zijn gebonden aan het kunstwerk, daar is de fotografie gebonden aan de groote rijke verschijnings-wereld zelve.

Ten slotte kunnen we ons de vraag stellen, waarom het zoolang geduurd heeft, eer men deze techniek ernstig als kunst is gaan beoefenen. Ik geloof, dat het antwoord hierop zijn moet, dat de fotografie ontstaan is in een zeer onartistiek tijdperk. De krachtige herleving van de behoefte aan kunst in den laatsten tijd evenwel is een goede belofte voor de ontwikkeling die deze techniek als kunst in de toekomst nemen zal.

G. M.

Kritiek.

Dikwerf wordt ons verweten, dat wij met een zekere eigenwijsheid praten over kunst en litteratuur, wij, die pas komen kijken op de wereld, die nog niets voortgebracht hebben, dat ons het recht geeft ons te stellen boven een ander. Men gaat hier dus uit van het begrip, dat meerdere kennis en meerdere gaven ons oordeel juist zouden maken, men vraagt bovendien dat het oordeel dat men leest zoo juist mogelijk zij. Maar nu vraag ik u, wat gaat een juist oordeel mij aan? Zal ik ooit om het oordeel van een groot kunstkenner mijn werkelijk oprechte meening veranderen; bestaat niet buiten de kritiek, die zich zooveel mogelijk zoekt te verheffen boven alles, wat haar eindig maken kan, een andere, die vraagt naar wat de kunst ons geeft? Kan critiek niet zijn een zeer, zeer zuivere uiting onzer gedachte, die zoo zeer persoonlijk is, zeker waarde heeft?

Dan komt daarbij, dat ik meen, dat velen, die zich kunstcritici noemen en die zoeken, zooveel mogelijk te geven een oordeel, dat naast zich geen ander duldt, dat alle anderen omvat, dat zich niet inlaat met persoonlijke voorliefde en tegenzin, daarmede verstarren in een koude waardeering van uiterlijke eigenschappen, dat de ziel der zaak hen niet raakt. In dit geval zie ik honderdmaal liever een geestdriftige dolkop, al slaat hij ook veel de plank mis, dan de philister, die slechts daarom zijn handen niet brandt, omdat hij niet weet, wat vuur is.

Men denke er ook wel aan, dat er bestendige verandering is en zijn moet, dat wij reeds weer een andere meening vertegenwoordigen dan die onzer vaders, ja, dat er een merkbaar verschil bestaat, als men kunstbeoordelingen van nu vergelijkt met die van een jaar of tien geleden. Daarom juist zijn kritieken van jongeren van zooveel belang; wanneer zooveel hun oordeel uiten zouden, dat het mogelijk zou zijn er een totaal indruk van te ontvangen, zou men met eenige helderziendheid zich een oordeel kunnen vormen over de richting der geestesontwikkeling. Want niets is er, waarin deze zich meer uit als in kunstcritiek.

Zie eens hoe architectuur en kunstnijverheid zich ontwikkelen. Zullen wij het niet zijn, die de nieuwe begrippen moeten helpen verspreiden, moet niet van ons bovenal een oordeel daarover worden gevraagd, kunnen ooit de ouderen en meer bezadigden op onze smaak een invloed hebben als onze tijdgenooten?

Men denke eraan, dat we voor ons vijf en twintigste jaar worden, wat we ons leven lang zijn zullen, dat de meeste kunstenaars voor dien leeftijd, 't zij hun meest oorspronkelijk werk geleverd hadden, doch in ieder geval de richting van hun innerlijk zijn hadden vastgesteld. En zou deze periode van wording dan niet van belang zijn. Is juist het veranderende niet belangwekkender als datgene, dat zich reeds bij een vaste meening heeft neergelegd, is niet juist de zekere geestdriftige zekerheid, waarmee we nu één enkele kant der zaak bezien, waarin we eenzijdig zijn, te verkiezen boven het voorzichtig gewik en geweeg als men weet dat men veel gefaald heeft. Waarom zijn er kunstenaars, die slecht werk leveren en die toch niemand durft aan te vallen. Zouden wij daarin niet iets frisch kunnen brengen; wat hecht staat, zal er niet door worden geschaad, maar veel dat slechts in schijn sterk stond zal er door kunnen worden geveld.

Dit is het, wat ik wensch in een studentencritiek, dit is het, wat ze voor heeft boven die der maatschappij, zooals deze ongegeneerdheid over het algemeen het voorrecht is van een studentenblad, haar reden van bestaan is.

R. V.

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 19 JANUARI 1905. No. 14.

Uit het Studentenleven.

IV.

DUITSCHLAND.

Het is wel eigenaardig om de studententoestanden in de verschillende landen eens te vergelijken. Dan ziet men, hoe in Rusland tegenwoordig de studenten behooren tot het woeligste en lastigste deel van de bevolking; hoe ze druk meedoen aan opstootjes, waarbij ze met de knoet uiteengejaagd worden en tot straf vaak in het leger worden ingelijfd. Dan leest men hoe in Engeland de studenten zitten onder een voortdurende contrôle van college en universiteit en zodoende schooljongensachtig onvrij zijn, totdat ze hun universitaire opleiding voltooid hebben. Dan ziet men, hoe in Zwitserland, waar zoovele uitheemsche studenten de hoogeschoolen bezoeken, de „nationes” zich sterk ontwikkeld hebben, als vorm van het verenigingsleven. Ook bemerkt men, dat in Frankrijk geen eigenlijke studenten voorkomen; wel was er in vroegere eeuwen de Sorbonne als een hoogeschool par excellence, waar tienduizenden hun wetenschappelijke kennis vandaan haalden. Maar in latere eeuwen ontstond er een eindeloos geharrewar tusschen de regeering en de lichamen van onderwijs, waarbij de woelingen en revoluties 't hunne deden om de verhoudingen te compliceeren, en 't gevolg is nu, dat er zoo ongeveer geen sprake is van eigenlijke hoogeschoolen en dat het vrije hooger onderwijs daar grootendeels vervangen is door een systeem van drilschool, wat een vrij zich ontwikkelend studentenleven onmogelijk maakt. In Amerika heeft men een combinatie verkregen van de Angel-Saksische toezichtmethode en de vrijere opvattingen die daar heerschen.

Men kan dan zoo overal bemerken, dat de ontwikkeling van het studentenleven, schijnbaar zoo betrekkelijk onafhankelijk van de staatkunde, toch ten nauwste samenhangt met de politieke toestanden.

Sterk heeft zich dit in Duitschland doen gevoelen. De laatste helft van de middeleeuwen was voor dit land een ontzettend woelig tijdperk van oorlogen. En daarbij miste Duitschland nog de ontwikkeling en beschaving, die de meeste andere landen al reeds eerder verkregen hadden. Wie van de Duitschers dan ook een wetenschappelijke opleiding wenschte, ging naar 't buitenland. In de eerste tijden togen er velen naar Bologna, in verband met de overheersching van Italië door de Duitse keizers. Toen had men in Bologna de groote verenigingen der „Ultramontani”. Maar toen de Hohenstaufen uit Italië verdreven werden, verminderde ook die strooming naar Bologna, en de groote toevloed richtte zich naar Parijs, waar de Sorbonne tot zoo'n beroemde universiteit geworden was.

Pas in 't midden van de 14de eeuw kreeg men in Duitschland de eerste universiteit. Voor dien tijd waren er wel kloosters, die zich belastten met het geven van onderwijs. Hierdoor ontstond een zeer eigenaardig type van student: de zwervende scholier. Deze werd genoemd „Bacchant” of „Vagant”, en men weet niet of men de naam af moet leiden van Bacchus en bacchanalen, of van vagebond.

Van den gewonen landlooper onderscheidde deze zich bijna door niets anders, dan door de kennis van een beetje Latijn; verder waren ze gewoonlijk even berooid en slecht er aan toe.

Maar het waren vroolijke lustige jongelingen, deze zwerwers. Een bundel liedjes van hen, die toevallig teruggevonden zijn, getuigt daarvoor.

De bacchanten trokken gewoonlijk in troepjes van twee of van drie door 't land: een oudere met aan zijn zorg toevertrouwde jongeren, welke jongeren nu niet altijd met evenveel toewijding behandeld werden; zij hadden soms een waar slavenleven, wanneer ze terecht waren gekomen bij een kwaden oudere, die hun, in de tijden van zweiven, allerlei diensten liet doen.

Zoo was het in de tijden van de roofridders en toen de Duitse keizers vochten om Italië.

Toen de politieke toestand wat meer tot orde en rust gekomen was, kwam ook in Duitschland de eerste universiteit, spoedig gevolgd door een heele serie; want Duitschland was verdeeld in een groote hoeveelheid ijver-

zuchtige staatjes, en ieder van hen wilde een eigen universiteit bezitten.

Door die geregelde universiteiten, die de studenten tot zich lokten, kwamen ook de studentenverenigingen daar tot stand. Aanvankelijk waren het „provinciales” en „nationes” die eerst ook de professoren in zich opnamen, doch deze zijn er later weer uitgetreden.

Zooals men dus ziet, is Duitschland zoowat gespaard gebleven voor het systeem van bezitloozen student, en ook de „college”-inrichting is er nooit ingevoerd. Echter hebben de verenigingen er nooit zoo'n luister bereikt als te Bologna waar de rector er een schitterende hofhouding op na hield.

Later, toen de vrijmetselarij zich meer en meer verspreidde, vormden zich kleiner kringen, clubs, die iets geheimzinnigs over zich hadden, en ook niet altijd een onschuldige Spielerei bleven.

Tegen het einde der 18de eeuw losten deze kleinere clubs zich langzamerhand op in de grootere verenigingen, de „Verbindungen”, welke, ook weer onder invloed van de politieke gebeurtenissen, voor een oogenblik dreigden op te gaan in de „Burschenschaft.”

Die Burschenschaften zijn bekend genoeg. In ongeveer 1815 ontstonden ze. De Fransche revolutie had gewoed en Napoleon was, na half Europa overwonnen te hebben, zoo goed als verslagen. Vol enthousiasme was men, om van Frankrijk vrij te komen. Toen ontstond de „Burschenschaft” met het schoone doel, een bolwerk voor Duitschland te vormen, door het samenbrengen van al de van vaderlandsliefde gloeiende jongelingen in één verbond. Daarom loste ook de door Hahn gestichte „Jünglingsverein” zich er in op. Die „Burschenschaft” was dus een vereniging met een politiek doel. En hoe gevaarlijk dat zijn kan voor studentenverenigingen, bleek wel, toen ze in botsing kwamen met de reactie van Metternich. Toen daarna Kotzebue vermoord werd door George Sand, werd ze door de regeering ontbonden, ofschoon de „Burschenschaft” er niets mee te maken had.

Wel werd er daarna nog door geheime verenigingen gepoogd om in de zelfde richting werkzaam te zijn, maar die beweging verliep tamelijk gauw. Zoo bleven dus de Verbindungen voor de inmenging der politiek gespaard.

De Verbindungen zijn niet zoo groot als onze corpsen, van daar dat er dan ook gewoonlijk aan een universiteit meerdere zijn, een stelsel dat uitstekend schijnt te bevallen. Ze bevatten zoo tusschen de 10 en 80 leden.

Feitelijk bestaan er in Duitschland, behalve de Verbindungen ook nog de „Korpsen”. Doch deze Korpsen hebben een geheel ander karakter dan de Nederlandsche. Het zijn verenigingen die zich langzamerhand, gelijktijdig met de Verbindungen, uit de „nationes” ontwikkeld hebben, maar met een ander doel. Zij zijn namelijk opgebouwd op het principe van instandhouding van het overgeleverde Comment die uiterst ingewikkelde Duitse mos, en hebben tot doel daarbij het in eere houden en brengen van de speciale studentenstand, en het opvoeden der leden tot mannen van eer. Vandaar de „unbedingte satisfaktion”, het stelsel dat tot de veelvuldige duels leidt. En daarbij hebben zij zich tot regel gesteld om geen concessies te doen, of af te wijken van de bestaande reglementen.

De Korpsstudenten zijn allen versierd door een lint van de kleur van hun Korps en door een pet; zij zijn de typen dié zoo veelvuldig in de Fliegende Blätter enz. verschijnen. Slechts een klein deel der studenten behoort tot deze Korpsen, namelijk de adel en enkelen uit de zeer rijke burgerij.

Nog een soort van vereniging bestaat er op het oogenblik en dat is de „Verein Deutscher Studenten”, wat de gemeenschappelijke naam is voor ongeveer 14 studentenverenigingen, die in 1881 het Kyffhäuserverbond van studentverenigingen stichtten. Ieder jaar worden er in de eerste dagen van Augustus vergaderingen op den Kyffhäuser gehouden. Deze vereniging dankt zijn ontstaan aan de patriottische beweging, die begon na 1871, en vooral aan de, sedert 1880 op den voorgrond tredende anti-semitische strooming. Op grond van een „Kaiserliche Botschaft” van 1881 bemoeien zij zich voornamelijk met het aankweken van een „nationalen Geist” op de duitse hooge scholen, en zoo is het geworden een vereniging van een enigszins reactionaire politieke strekking.

Heeft men zich in Duitschland bij de hooge school in laten schrijven, zoo verschijnen er al spoedig een paar studenten, die u uitnodigen de avond te komen doorbrengen. Dan wordt ge zeer heusch en hoffelijk ontvangen, en alle moeite wordt gedaan om u over te halen, lid van hun

Verband te worden. Maar is dat eenmaal gelukt, dan is het uit met de hoffelijkheid, want gij zijt Fuchs. De Fuchszeit duurt ongeveer drie kwart jaar, en moet beëindigd worden door het slaan van een „Mensur”, een Duitsch studenten duel. Na een zestal semesters trekt men zich terug, doch blijft nog altijd „alter Herr” van het Verband. Die „alte Herrn” betalen nog altijd mee, en dat maakt het mogelijk, dat een Verband, hoewel klein, toch altijd een eigen sociëteit kan hebben.

Ook in die Verbindungen heerscht de „Satisfaktion”, en sommigen beweren, dat daardoor wel de Duitsche studenten ridderlijker zijn dan de Hollandsche.

DE F.

Een oordeel uit den vreemde.

In het Grieksch tijdschrift „Neuer Hellenomnemon” onder redactie van Prof. S. P. Lambros, Hoogleraar aan de Universiteit van Athene, kwam eenigen tijd na de Maskerade het hier volgend artikel voor.

Doordat wij bij het vertalen uit het Nieuw-Grieksch den hulp van een bevoegd persoon moesten inroepen, en door eenige onvoorziene omstandigheden, is deze bijdrage tot de nagedachtenis van het roemrijke lustrum, wat laat.

Maar wij twijfelen er niet aan of ze zal zich nog wel ondanks die vertraging, in de belangstelling van onze lezers verheugen:

't Kunstalbum, dat hier aangekondigd wordt, geeft in beeld de historische ommetocht op den 15 Juli van het vorige jaar, door de studenten van de P. S. in de Hollandsche stad Delft gehouden, tot onderwerp hebbend de feestelijke intocht van Nic. Phocas binnen Byzantium, na zijn kroning tot Keizer. Tot de keuze van dit onderwerp heeft stellig meegewerkt 't belangrijk werk, door Schlumberger uitgegeven over Nicephorus.

De deelnemers stellen voor den stoet, die den keizer omringde, voorafging en volgde, zooals de patriarch, de bisschop, de geestelijkheid, zijn opvolger Tzimisces, veldheeren, hovelingen, krijgsgevangen, lijfwacht en soldaten, Manglaviten en Waringiers. In de lijst van de deelnemers zien wij alle bekende personen uit den tijd van Nicephorus. Een menigte anonymi, voorstellende verschillende soldaten, de lagere geestelijkheid, pages, dienaren, krijgsgevangen, die zeer veel leven en beweging bijzetten aan den schitterende stoet, volgen. In een afzonderlijke lijst staan de namen van de 64 geestverwanten. Waarvan wij alleen noemen degenen die Nic. Phocas en Tzimisces voorstelden: Fentener van Vlissingen en G. A. Abendanon. Het succes van het schouwspel waarborgde de gelukkige keuze van het onderwerp, n.l. de optocht gehouden in de roemrijkste dagen van Byzantium, waarin de pracht van de costumes van het hof kon wedijveren met de bontheid van kleedij van het Oosten en het Westen; aan de eene kant de Keizer, de patriarch en de veldheeren en de hovelingen van Byzantium; aan de andere kant de Noorweger Harold, als aanvoerder van de Manglaviten, verder Anemas, de zoon van den Stadhouder van Creta en verschillende andere Saraceensche krijgsgevangen. De keuze van de deelnemers van de optocht in overeenstemming met de bronnen en historische gegevens is geslaagd door den ingespannen arbeid van de maskeradecommissie. Bovendien maakte het werk van Schlumberger het werk gemakkelijk. De keuze en de benaming van personen is onberispelijk. In de lijst van de personen vinden wij slechts enkele onnauwkeurigheden o.a. de verkeerde schrijfwijze — door vergissing van den zetter — o. a. van Dionysios Machaeras inplaats van Dyonisios Machaira en Chalkoutres voor Chilkutzes, Alonsianos voor Alonsianus.

Het voorbeeld van hen, die de optocht georganiseerd hebben in de kleine Hollandsche stad, kan tot leering strekken van hen, die bij ons (in Athene) Byzantijnsche onderwerpen op het tooneel brengen, terwijl zij vaak met groote onwetendheid de namen van personen uitkiezen, die niet door de geschiedenis geboekstaafd zijn.

Het moeilijkst vraagstuk was echter de kleeding van de deelnemers; de typeering hiervan is van de hand van den Hollandschen schilder Ant. Molkenboer, de kleedingstukken verschaft de Parijzenaar Thomas, dezelfde die de costumes leverde voor de opvoering van Theodora van Sardou.

Hoe fraai de costumes zijn uitgevallen, zien wij uit de 20 platen in het album. En de totaalindruk van deze portretten is goed. Ook in de uitvoering van de costumes

treedt op den voorgrond dezelfde geen moeite sparende studie, die voorzat bij de gansche opzet.

Maar de critiek van de onderdeelen moet toegevend zijn in zooverre de Byzantijnsche costume-kennis nog in de windsels is; de vaststelling van de kleedij, wapens, huisraad enz. van een bepaald Byzantijnsch tijdperk, is ook bij benadering bijna onmogelijk, in tegenstelling met dergelijke zaken uit het Westersche rijk, die met veel nauwkeurigheid en zekerheid kunnen vastgesteld worden. De oorzaken, waardoor onze kennis van de Byzantijnsche geschiedenis in vergelijking hiermee achterlijk is, zijn vele: de voornaamste zijn, dat wij 1°. niet hebben, noch kunnen krijgen musea van costumes, wapenen enz., omdat het overgeblevene treurig weinig is; 2°. omdat wij geen volledige verzameling hebben van de overgebleven portretten, beeldhouwwerken, vazen, munten en penningen, noch van de oude handschriften.

En de eerste leemte is bijna geheel onherstelbaar. Ernstig moet gezorgd worden voor de verzameling van de portretten en handschriften. Niet is voldoende dat de geschriften en de portretten zoo maar in den wilde worden uitgegeven, dat moet systematisch en in hoofdstukken geschieden, terwijl meer speciaal moet verzameld worden iedere schilderij, en zoo, dat de portretten — gekleurd waar zulke overgebleven zijn — kunnen dienen tot toelichting en verklaring van ieder soort van kleedingstuk, wapenen enz. Vervolgens moeten bijeengezocht worden kleedingstukken en wapenen op echte portretten. Slechts zóó kunnen wij tot ontwikkeling brengen de geschiedenis van ieder costume, kroon, scepter, vaandel, schild, opschik van mannen en vrouwen, van den troon des keizers, enz. Zoolang zulke verzamelingen en studies niet bestaan, maar wij slechts sporadische aantekeningen en toevallige uitgaven van texten en portretten hebben, zal onze kennis van de bovengenoemde zaken incompleet zijn, en kunnen wij geen betrouwbare en volledige kennis hebben, hoe de Byzantijnsche burger gekleed ging, evenals de keizer en de soldaten, en hoe de paleizen en de huizen der burgers waren ingericht.

Vandaar worden verklaard de debatten en de beschuldigingen te voorschijn geroepen bij de opvoering in Parijs van de Theodora van Sardou en de twijfel die verwekt heeft de opvoering van den Isauri van Rangkebes in het koninklijk théâtre te Athene. Niet geheel verschillend hiervan waren de indrukken, die de optocht te Delft teweeg bracht, indien wij oordeelen naar het album dat voor ons ligt. Wij herkennen gelijkheid van onderdeelen, en bij ons komt twijfel op, die wij niet kunnen onderdrukken, noch bevestigen, dat wij in plaats van betrouwbare zaken, voor ons hebben gewrochten, die vaak steunen op gissingen of eenvoudige analogiën. Er vertoont zich voor ons een schouwspel, dat klaarblijkelijk is een vermenging van verschillende tijdperken, waarin ieder eenige eigenaardige elementen meebrengt en dit aangevuld door een intelligente of willekeurige gissing. Zullen wij eens komen tot de zekerheid dat wij zeggen kunnen, dat wij aan de toeschouwers van een Byzantijnsch drama of optocht van een bepaald tijdperk, ten minste betrouwbare en door getuigenissen in alle plaatsen gestaafde karakters van Byzantijnsche costumes, wapens en versiering hebben gegeven? Het vraagstuk is zeer moeilijk, dit geef ik toe.

't Geen vaststaat is weinig, 't geen ontbreekt is veel. Gedwongen om hetgeen ontbreekt aan te vullen, waartoe moeten wij dan onze toevlucht nemen? Tot analogie, deels bij de overlevering van Byzantijnsche tijdperken, deels tot de overlevering der gelijktijdige inrichtingen in het Westersche of Oostersche Rijk?

Ik voor mij geloof, dat meer dan noodig is, nog gebruik gemaakt wordt van de Romeinsche overleveringen.

Datgene wat zelfs het theater in Parijs bij de opvoering van Theodora niet vermeden heeft, noch het Koninklijke theater in Athene bij de opvoering van Isauri, hebben de samenstellers van de optocht in Delft ook niet kunnen vermijden.

Het Byzantium van hen brengt ons grootendeels in den geest 't Rome van de Keizers, maar ook het Rome van de Middeleeuwen met zijn geestelijken met geschoren kruin en geschoren wangen, die den patriarch omringen in de kleedij der monniken.

Haarlemsch Tooneel.

MEA CULPA door JHR. VAN RIEMSDIJK.

Wanneer de tijd van boeken van Aimard en Cooper voorbij is, grijpt de aan lezen verslaafde jongeling naar den „roman“.

Maar zijne ouders oordeelen zeer wijs, dat voor het ontluikende gemoed alle lectuur nog lang niet geschikt is.

Waarmede zijn honger te stillen?

Dan wordt aan den knaap gegeven een serie echte prettige, 3 deel dikke romans, historische zoowel als andere meer „zielkundige“ boeken.

Deze laatste zijn gemeenlijk „grepen uit het leven“ van baronnen, graven, prinsen of prinsessen, die beminnen of bemind worden door personen uit het „volk“: door oppassende zoons van onderhoorigen, die zich zelf tot groote knapheid hebben opgewerkt of door even oppassende en reine dochters van dezelfde onderhoorigen.

En als Pa of Ma eens niet goed heeft toegezien op de lectuur van zoonlief, dan schuilt er wel eens een adder tusschen de bladen, dan komt in zoo'n echten dikken roman wel eens voor de geschiedenis van een „verleid“ meisje! De schrijver vermijdt wel alle bijzonderheden, maar toch smult het jonge ontvankelijke gemoed; smult zoo dat Papa of Mama vragen: „Is het zóo boeiend? Je leest den geheelen dag!“

Gij begrijpt welk genre ik hier bedoel: den echten knusse dikken ouderwetschen roman.

En als ik nu in mijn geheugen naga wat alzo de inhoud, van dergelijke boeken was, dan komt deze op 't volgende neer.

Op een „kasteel“ woont mijnheer de Baron, mevrouw en de dochter en de zoon.

Bij 't kasteel staat een door wingerd omrankte tuinmanswoning.

Bewoners, de oude tuinman (dweept met den baron) zijn 2 dochters, zoon.

De zoon van den baron verleidt de oudste dochter van den tuinman.

Zij wordt gansch neerslachtig omdat . . . Haar vroegere minnaar komt achter de zaak, maakt ruzie met den jongen baron, vertelt heftig een en ander aan den ouden, en wordt op staanden voet weggejaagd.

Evenwel hij zint op wraak.

Het meisje door wanhoop gek geworden, poogt zich te verdrinken, wordt gered, naar huis gebracht, maar weet door een raam te ontsnappen.

Zij rent naar de stad en komt op den kamer waar de jonge baron, die natuurlijk over 2 weken gaat trouwen met baronesse . . . , aan zijne vrienden een afscheidsfuif heeft gegeven.

Hefte scènes vinden daar plaats.

De krankzinnige doet den jongen baron heftige verwijten.

Daar dringt een kei, geworpen door den gewezen minnaar den kamer binnen.

De minnaar heeft alles gezien, en dringt ook spoedig binnen.

De jonge baron heeft, iemand hoorend, de krankzinnige in zijn slaapkamer gebracht.

Conflict tusschen „t volk“ en de „aristocratie“.

Groote krankzinnigheids-scène, het arme meisje wordt naar huis gebracht, wordt ernstig ziek en ligt op sterven.

Haar laatste wensch is den jongen baron nog eens te zien.

Deze, zoo even door den edelen ouden baron heftig uitgeveegd, gaat noode mede, als de oude tuinman hem komt halen.

In den tuinmanswoning wordt hij genoemd: den moordeenaar van de dochter.

Hij ontkent dit eerst, tracht te bewijfelen of het wel zijn kind is, dat zij onder 't hart draagt.

De dochter, dit hoorende komt ten bedde uit, vraagt den jonge baron zijne woorden terug te willen nemen, wat deze aan heftige gewetensroegingen ten prooi, ook doet.

Daarna sterft het arme meisje, latend de familie in diepe droefheid achter.

Dit was de inhoud van mijn ouderwetschen roman, en ziet, gisteravond ontdekte ik dat Mea Culpa net precies den zelfden inhoud had!

Mea Culpa is de knusse griezige verleidings-historie, en alle personen die er in optreden zijn uit de Marlitt of and're dito romans weggelopen.

Het is dan ook eigenlijk wat je gewoon bent te noemen: een draak.

Maar zooals een Marlitt-verhaal sommige menschen nog een kleur doet krijgen van bladen doorvliegeling, zoo zijn er een heele boel menschen, die Mea Culpa prachtig vinden.

Deze menschen hebben misschien rijkere verbeelding en zien de onbenulligheden niet zó, maar toch vindt ik voor mij, het niet wenschelijk het genre „draak“ door goede tooneelgezelschappen te laten opvoeren.

Dat 't Haarlemsch Tooneel goed is, heeft het Vrijdagavond l.l. zeer duidelijk bewezen.

Alle medespelende waren goed, ik noem de 3 Bouwmeesters, Erfmann en zijne vrouw, (vooral de laatste).

Mej. Beekman en Mej. Staas waren wel voldoende, evenals Louis de Vries, broer van den heelen beroemden.

De rest was ook zeer wel aan te zien.

Zoo maakte het gezelschap nog iets beters van het stuk, dan men zoude kunnen verwachten.

Jammer is het evenwel, dat de artisten zoo schijnen op te hebben met dit genre van stukken; ze speelden ten minste met vuur, zoodat men het wel zou denken.

Wat het stuk nu nog betreft, 't is mijnsinziens geheel maakwerk.

Vele gebruikelijke hulpmiddeltjes zijn er in toegepast om gemakkelijk succes te verkrijgen, wat ook vrijwel gelukte.

De tendenz, die er veel te dik bovenop ligt, is voornamelijk bestemd voor het hooger zittend, lager staand en harderklappend publiek, ofschoon ik toch niet wil zeggen, dat de bedoeling niet heel hoog en goed is, ik zoude alleen wat prettiger aankleding van het idee gewenscht hebben.

Ik besluit met de wensch voor den schrijver, dat zijn stuk spoedig vergeten moge zijn, en dat hij dan met wat beters kome.

V. B.

Populaire Uitvoering van het Residentie Orkest. — 11 Januari.

Eenvoudig en goed zijn deze populaire uitvoeringen; het jonge orkest is door het heilig vuur van nog vooruit te willen, beziel, in de zaal geen geschitter van toilet, dat de stemming bederft: men komt er zooals het behoort te wezen, om de muziek. En wanneer ook al een heel enkele maal de voordracht niet geheel zuiver is of er wat anders aan hapert, dan ziet men dat gaarne met een gemoedelijk „nou, nou“, door de vingers.

Het concert opende met de eerste simfonie van Niels Gade, een heerlijk klaar werk, als het ware op de vlakke hand aangeboden. Vooral in de finale geeft de Deensche meester ons door zijn heldere doorwerking een vroolijk beeld van echte noordelijke levenslust.

Hierop volgde het zesde vioolconcert van Mozart, voorgedragen door Karel Snoek uit Amsterdam. Deze nog zeer jonge kunstenaar heeft zich door een snelle vordering in de techniek misschien wel laten verleiden om de voordracht wat te veronachtzamen.

Mozarts concert, dat toch lang is, werd hierdoor wel wat eentonig. In de lichtere stukken die Snoek na de pauze ten gehore bracht, was dit bezwaar lang niet zoo opvallend. De Mazurka van Zarzycki, die wij ons nog zoo goed herinneren van Max von Lorenzo het vorige jaar, en een Tarantelle van Wieniawsky werden waarlijk met een vaardigheid gespeeld, die van deze grillige dansen meesterstukken maakte. Stormachtig was het applaus, zoodat Snoek een toegift speelde, het air uit de D-dur Suite van Bach, maar daarbij is weer voordracht hoofdvereischte!

Heerlijk was de Musik zu Shakespeare's Sommernachts-traum van Mendelssohn. Het tooverachtige, geheimzinnige, is prachtig weergegeven. Door het nachtland gaan we; donkere bosschen en open vlakten in de Schotsche Hooglanden. Feeën en kabouters, al dat sprookjesvolk is, in overeenstemming met de natuurbeschrijving getrouwelijk „op muziek gezet“. Wel machtig moet de componist dit ondervonden hebben, om het zó te kunnen uiten.

Het orkest verstond de suite voortreffelijk.

Het moeilijke snelbewogen violenfiguur uit de ouverture werd zonder gebreken gespeeld en de solo's voor fluit en Engelsche hoorn, die in verdere deelen voorkomen, waren uitstekend.

Waarlijk, deze concerten moesten nog veel meer bezocht worden, zoowel de middaguitvoeringen onder Viotta als de avondconcerten onder baron Van Zuylen. Ze zijn het overwaard. S. B.

ADVERTENTIEN.

Hofleverancier
van
H. M. de Koningin.

S. BRUIGOM,

Bloemenmagazijn en Kweekkerij.

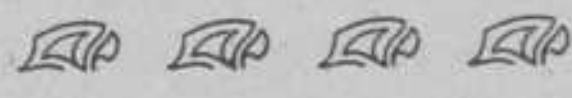
HOUTTUINEN — DELFT.

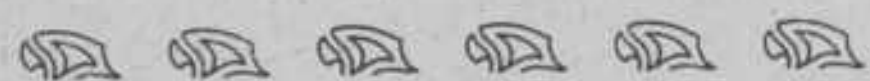
Telefoon interc. No. 6.

Leverancier
van het D. S. C.

Bloemwerken van Kunst en Smaak.

VERSIERINGEN, LOSSE BLOEMEN, KAMERPLANTEN,

 JARDINIÈRES, VAZEN, CACHEPOTS, ENZ.

 Speciaal ingericht voor verzending.

De HOOGLEERAAR-DIRECTEUR der POLYTECHNISCHE SCHOOL betuigt, met wederkeerigen gelukwensch, zijn dank voor de blijken van belangstelling bij den aanvang van het nieuwe jaar ontvangen.

REPETITOR

Anorg. en Organ. Scheikunde, Scheik. Technologie.

A. SLINGERVOET RAMONDT, *Technoloog*,
Obrechtstraat 496, DEN HAAG.

S. LINDEMAN,

Hugo de Grootstraat 71,
Werktuigkundig Ingenieur.

REPETITOR IN:

WISKUNDE.

Vakken van Prof. RAVENEK.

Koffie- en Eettafel aangeboden

voor vier Heeren à 75 cents per diner,
de persoon.

Adres HAVENSTRAAT 37a.

Gemeubileerde Kamers

te huur, omtrek Haagpoort.

Brieven, onder n°. 3634s-u, Bureau van dit Blad.

Te huur:

een net gemeubileerde Kamer met
frissche Slaapamer.

Adres VOLDERSGRACHT 26.

THE BOSTON SHOE

TH. LAMMERS, Peperstr. 4-6

DELFTSCHE

Stoomververij en Chemische Wasscherij
Oude Delft 72.

Uitstoomen en verven van alle
Heeren-Kledingstukken.

Tevens Agentschap van „AU BON MARCHÉ”,
goedkoopst adres voor boorden, dassen, handschoenen enz.

Huren van Piano's en Orgels.

Voor H.H. Studenten, die tijdelijk gebruik willen
maken van een instrument, beveelt de onderge-
teekende zich minzaam aan.

F. J. RAAR,
Nieuwstraat 6, DELFT.

BILLARD-CONCOURS

Café-Restaurant „HOTEL CENTRAL”, Wijnhaven 7,

op het nieuwe Billard uit de fabriek van H. WILDEN te BRUSSEL, om prijzen en tevens tot deelname aan den wedstrijd, uitgeschreven door het huis H. WILDEN, om een **nieuw biljard met toebehooren** ter waarde van **duizend francs.**

G. M. VAN DE SEIJP Hz.

Uitsluitend PILSENER URQUELL en SPATENBIER.

DERDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 19 JANUARI 1905. No. 14.

OSCAR BIE. Het klavier en zijn meesters.
Uit het Duitsch door JOHAN VEER.
Leiden, A. W. SLETHOF . . . . .

Het klavier vervult in den tegenwoordigen tijd zoo'n groote rol in onze maatschappij, dat een boek, als het hier te bespreken, alleszins reden van bestaan heeft.

Het is een boek, dat ons op eenigszins populaire wijze een overzicht geeft van de geschiedenis van het klavier, van de voornaamste componisten, die voor klavier geschreven hebben, en van de virtuozen en pianisten, die in den loop der tijden op den voorgrond traden.

Meestal is het den schrijver gelukt, de stof eenigszins boeiend te behandelen, zoodat, hoe droog het onderwerp ook schijnen moge voor niet speciaal belangstellenden, ik toch overtuigd ben, dat ieder willekeurig mensch, die het boek in handen krijgt, het met aandacht en belangstelling zal doorlezen.

't Is een boek van beroemde mannen, van hun werken en leven, en onwillekeurig stelt gij daarin belang.

't Is zeker, dat de levens van beroemde menschen eene aantrekking hebben voor de nakomelingen of tijdgenooten, die niet beroemd zijnde, gaarne willen weten hoe dat aangelegd moet worden.

Ik kan overigens niet zeggen dat de stijl mij erg sympathiek is.

Met groote gemoedelijkheid wordt deze behandeld en vooral hinderlijk is het verklaren van muziekstukken.

Dit is een eigenschap, die vele schrijvers over muziek bezitten om b.v. loopjes van zestienden te vergelijken met watervalletjes, bruischende beekjes of zoo iets.

Ook doet het niet aangenaam aan zoo vaak te zien uitspinnen over het hoè een effect verkregen is of waarom die of die sonate mooi is.

Zinnen b.v. als: „Schoone klankeffecten verkregen door zachte volle akkoorden” of „een vol Septiem akkoord laat zich hooren en sterft stem voor stem weg,” zijn tamelijk onbenullig.

Als iets werkelijk mooi is, laat zich 't waarom toch niet zeggen, en den menschen voor wie 't boek klaarblijkelijk bestemd is, zal het waarschijnlijk wel niet zoo heel veel kunnen schelen hoe mijnheer Oscar Bie de Sonate Pathétique of een of ander fuga van Bach meent in woorden te kunnen beschrijven. Zoo bijvoorbeeld eene mededeeling als: „In het Andante der Pathétique weet Beethoven onze ziel diep aan te grijpen ondanks de opgewektheid die in deze stukken heerscht.”

Wij zijn geneigd te zeggen: „Dank U zeer voor de kennisgeving,” en onwillekeurig rijst er bij ons twijfel over de aangegrepenheid van ziel van den schrijver.

Deze aanmerkingen zijn echter slechts van betrekkelijk weinig belang, ik geloof dat er ook weer een groot deel van de lezers van Bie zal zijn, die zinnen als:

„Een evenknie van de sonate pathétique is, het laatste gedeelte van op. 27 N°. 2 („Mondschein”), die de weerspiegeling is der diepste wanhoop, evenals het laatste deel der andere sonate van dit wonderbaar tweelingpaar (op. 27,1) een en al kracht is” zeer belangrijk vinden.

Wat in het boek zeer goed is, dat zijn de illustraties.

Zoowel buiten als tusschen den tekst heeft men een keur van goede en leerzame platen.

Eenige goede reproductie's naar schilderijen waarop oude klavieren voorkomen, doen aangenaam aan; b.v. Jan Steen's muzikles, en het bekende „Concert” van Terborch.

Een kleine vergissing is begaan door het portret van Eugen d'Albert, dat niet, als vermeld, is van H. Katsch, maar van den Hollander A. van Welie. Overigens is de geheele wijze van uitgave voortreffelijk.

Feitelijk het belangrijkste deel van het boek is de inleiding, n.m. de eerste geschiedenis van het Klavier. Al begint deze ook zeer onbenullig met den prachtigen zin: „Wij leven niet meer in die dagen, in welke in Bayreuth de grootsche steenlegging plaats vond”; zoo is zij verder wetenswaardig.

Gaan wij aan de hand van het boek eens de ontwikkelings-geschiedenis van het klavier na:

„Het klavier is eene vereeniging van harp en toetsmechaniek. De harpachtige instrumenten waarop men met

plectrum de snaren aanstreek, zijn zoo oud als men zich maar even kan voorstellen en komen bij de primitieve kultuurvolken in de meest verschillende vormen voor. De mechaniek der toetsen, welke een toon, hetzij angeblazen of getokkeld, voortbrengt door middel van een hefboom, gemakkelijk voor menschelijke vingers berekend, is niet zeer oud, maar oud genoeg om niet meer juist vastgesteld te kunnen worden

In Europa vinden we reeds toetsorgels in de eerste eeuwen nâ Chr. Het gebruik der toetsen op het snaar-instrument werd ten uitvoer gebracht aan het monochord.

Het monochord, een instrument reeds veel in gebruik bij de oudste muziek theoretici, was een plank met een daarop gespannen snaar, waarop men de intervallen door mathematische verdeling duidelijk maakte: de helft gaf het octaaf, $\frac{2}{3}$ de quint, $\frac{3}{4}$ de quart, $\frac{4}{5}$ de groote tert enz.”

Uit het monochord ontstond nu in den loop der tijden het klavier van tegenwoordig.

Het aantal snaren en hiermede het aantal toetsen werd langzamerhand grooter.

In 1450 bereikte het klavier dezen oudsten vorm van monochord. Het jaar 1511 kan men stellen als 't begin van het gebruik van 't monochord voor andere dan didactische doeleinden. De naam werd Klavichord.

„Het klavichord bezat nog een eigenaardig middel om uitdrukking aan iets te verleen n.l. het doen beven van den toon, hetwelk bereikt werd door een licht doordrukken van den toets, waardoor een diep trillende klagende toon ontstond. Dit was mogelijk omdat de stift van den hefboom de snaren verdeelde en aldus zelf de toon te voorschijn riep op 't oogenblik dat hij ontstond. Door de tonen iets langzamer aan te slaan kreeg men een toon, die een minimum lager was dan de gewone — een weinig snel doordrukken veroorzaakte een maximum verhooging enz.”

Toen deze techniek voor 't hamerklavier plaats maakte, verviel natuurlijk het voordeel om directe invloed op den toon uit te oefenen.

Een van de eerste instrumenten die op dit oude principe berustten was de draailier.

„De snaren van deze draailier werden door de 8 toetsen in verschillende tonen verdeeld en nadat ze verdeeld waren, bracht een schijf, die tevens een onveranderlijke basnoot deed hooren, haar in trilling.”

Het aantal toetsen bleef lang van 'taantal snaren verschillen, eerst in de 18e eeuw krijgt men klavichorden waar bij iederen toets een snaar behoort.

„Het klavichord blijft in gebruik tot in het begin van de 19e eeuw. Men zette het als kistje op tafel, later bracht men een onderstel aan, ook werden de deksel en zijwanden met schilderijen versierd, zelfs de toetsen met schildpad en ivoor belegd.”

Een andere voorvader van 't moderne klavier is 't klavecimbel, 't welk omstreeks 1400 zich begint te ontwikkelen.

Het is klaarblijkelijk ontstaan onder den invloed van het orgel.

Men liet de snaren hierbij aantikken, terwijl de snaren op bepaalde toonhoogte werden gestemd, dus hun bepaalde lengte hadden.

Dit is dus verschillend met 't klavichord, waarvoor de snaren door penneschachten in bepaalde verdeling werden gebracht.

Bij 't klavecimbel was de toon metaalachtig, dus niet te nuanceeren als bij 't klavichord.

Men vind verscheidene vormen van klavecimbels: de vleugelvorm, de tafelvorm, rechtopstaande spinetten enz.

De kleinere kistjes heeten virginaal, de grootere met onderstukken spinet.

De ontwikkeling van spinet tot ons modern klavier is slechts een kwestie van tijd, en een logisch gevolg van de uitbreiding van de techniek in alle takken van nijverheid.

Dat men echter ook door volmaking wat van de charme van 't oude primitieve spinet verloren meent te hebben, moge daaruit blijken, dat er tegenwoordig een streven is om de klavecimbel weer in de concertzalen in te voeren; vooral in eusemble met de oude vioolsoorten schijnt men hiermede succes te hebben.

De plaatsruimte verbiedt meer uit dit boek te citeeren, ik kan niet anders zeggen dan dat het voor alle klavierspelenden zeer aan te bevelen is en dat het ook voor hen die zich daaraan niet schuldig maken, een boek is, dat evengoed gelezen dient te worden als b.v. werken over schilderkunst.

Het verspreide idee, dat werken over muziek zonder uitzondering taai zijn, is in dit boek gelogenstraft.

In een volgenden druk — die zonder twijfel noodig zal zijn — mag echter de taal wel wat beter worden verzorgd, daar deze op vele plaatsen niet schoon is.

V. B.

Prof. Treub op Debating.

Het is Maandag den 16den Januari weer een zeer belangrijke dag geweest voor onze Debating-Club, want wij hadden het genoegen in ons midden te zien een van de eerste staatslieden van ons land, het onlangs gekozene Tweede Kamerlid voor Assen, Professor Mr. M. W. F. Treub, die zoo welwillend was stellingen te komen verdedigen.

Daarbij waren het stellingen van een actueel belang, omdat ze opgesteld waren naar aanleiding van woorden door onzen minister-president geuit bij de debatten over de begroting voor het aanstaande jaar.

Doch niettegenstaande deze belangrijkheid, en het feit, dat een zoo hervorragend persoon als deze hooggeleerde spreken zou, was de leeszaal niet zoo gevuld, als wij wel gewenscht hadden, schenen dus vele leden van Debating niet te begrijpen wat voor een kans zij lieten voorbijgaan.

De stellingen handelden voornamelijk over het feit of er verschil zou zijn tusschen Christelijke en Darwinistische levensopvatting, en de daaruit voortvloeiende conclusiën. Zij luiden:

I. Er is geen antithese tusschen Christelijke en Darwinistische levensopvatting.

II. Als deze antithese wel bestond, zou zij een noodzakelijk antagonisme met zich brengen tusschen Christelijke overtuiging en moderne natuurwetenschap, maar zou daaruit nog niet de conclusie te trekken zijn van een noodzakelijk antagonisme tusschen Christelijke en moderne staatkunde.

III. De conclusie vat de wetenschap van den staat en de wetenschap der menschelijke samenleving in haar geheel ten onrechte op als een deel van de natuurwetenschap.

IV. Als deze antithese juist en de daaruit getrokken conclusie gerechtvaardigd ware, zou zij zich:

a. in alle door christenen bewoonde moderne staten moeten openbaren en

b. elke niet op deze antithese opgetrokken partijgroepeerings altijd en overal uitsluiten.

V. Een „Christelijke” staatkunde, welke in die onjuiste antithese haar uitgangspunt neemt, stelt den staat onder kerkelijke heerschappij.

De toelichting van deze stellingen, die nogal moeilijk bleken te zijn, was ongeveer, heel in 't kort als volgt:

Tegenwoordig, nu de Tweede Kamer zoo anders is samengesteld den eenige jaren geleden, krijgt men daar bij de debatten, veel meer als gewoonlijk, te hooren over filosofie en theologie, en worden de verschillende stelsels daar tegenover elkaar verdedigd.

Zoo kwam daar dan ook de antithese tusschen Christelijke en practische politiek ter sprake. De minister-president verdedigde nu, dat er een duidelijke tegenstelling zou zijn tusschen de Christelijke en moderne natuurbeschouwing en dus levensopvatting. De moderne zou dan zijn natuurwetenschappelijke levensopvatting, diegene, die als logische consequentie zou volgen uit de theorie van Darwin, zooals die gekomen is tot ons eerst uit Frankrijk, en later door Darwin uit Engeland en zooals die eenzijdig te ver uitgewerkt is door Haeckel en volgelingen in Duitschland. Die moderne levensbeschouwingen zouden dan leiden tot een indifferentie tegenover godsdienstig en filosofisch leven. Doch hierin had de minister ten zeerste ongelijk, want juist tegenwoordig bestaat er bij de jongeren een sterk uitgesproken behoefte aan filosofisch inzicht, waarvoor als getuige staat Bolland, die in alle academiesteden zooveel gehoor trekt.

Dr. Kuyper nu beweerde ook daarbij, dat er een bepaald principieele tegenstelling was tusschen de Darwinistische leer en de Christelijke opvattingen. Reeds lang heeft Dr. Kuyper op dit standpunt gestaan, want bij de overdracht van het rectoraat van de Vrije Universiteit heeft hij in zijn rede, die getiteld was „Evolutie”, het over deze opvattingen gehad; doch ook reeds toen beweerde hij onjuiste dingen. Zoo bijv. dat het voor den sterkere een principieele plicht is (volgens Darw. leer) den zwakkere te overwinnen. En dit is, ten minste door de ernstigen onder de navolgers van Darwin, nooit bewerd; want een plicht is er niet, daar het een natuurwet is, die zich dus met plicht niet bezighoudt, en daar onze levenskansen afhangen van de mate, waarop we door de natuur tot den strijd zijn toegerust.

Ook schrijft Dr. Kuyper aan de leer van Darwin toe, dat zij geven wil een wetenschappelijke oplossing van het evolutieraadsel, alsof men met de evolutieleer, zonder denkplan, de architectonische bouw van den Kosmos zou willen verklaren.

Tegenwoordig echter zijn de personen, die meenden Darwins leer te kunnen uitbreiden tot een stelsel van materialistische filosofie, zooals Moleschot en Büchner, en later Haeckel, verouderd, en hun theorieën worden niet meer als steekhoudend erkend door de wetenschappelijke wereld; ze hebben afgedaan. Zoodat men ook tegenwoordig die theorie van Darwin, de evolutieleer, niet meer kan beschouwen als te geven een oplossing van het wereldraadsel. Wanneer echter Dr. Kuyper dit den Darwinisten aanwrijft, dan faalt hij dus.

Zelfs zijn er tegenwoordig, onder de voorstanders, de overtuigden van de evolutieleer, personen, die zich één enkele scheppingskracht voorstellen, waarbij dan de vormen geschapen zijn met de inliggende mogelijkheden van ontwikkeling. Zoo iemand is Dubois Reymond, en zijn theorie vormt nu toch geen antithese met de christelijke opvatting. En daarbij komt nu nog, dat er tegenwoordig vele Darwinisten gevonden worden, en ook altijd gevonden zijn, onder personen met een groote godsdienstige overtuiging. Dit feit doet zich vooral onder de Katholieken voor, en prof. Treub las dan ook vele citaten voor uit een werk dat het zegel droeg van een Duitsche bisschop, waarin aangetoond werd, dat niet waar was, dat de Darwinistische opvatting in strijd zou zijn met de christelijke leer: „Die Entwicklungs-gedanke is in sich nicht atheistisch”.

Een groote fout van Dr. Kuyper was, toen hij zijn antithese formuleerde, dat hij sprak van christelijke opvatting, want het zou veel beter geweest zijn, wanneer hij daarvoor de Calvinistische gezet had. En een andere fout is geweest, dat personen, die uitingen gaven zoodanig, dat ze niet in overeenstemming waren met hetgeen Dr. Kuyper voor zich als norm van Darwinist geformuleerd had, gewoonweg door hem niet worden erkend als Darwinist. Dat ook maakt dus, dat de antithese niet houdbaar is.

De natuurwetenschap houdt zich bezig met het waarnemen van feiten en zoekt dan daarin het causule verband; ze publiceert haar resultaten zonder terughouding. Uitgaande van onbewezen hypothesen, tracht zij met bepaalde werkmethode tot oplossingen te komen.

Echter is dit met de Sociologie geheel anders. Sociologen hebben meer noodig dan causaliteitswetten. Zij onderzoeken juist wat de maatschappij geworden is onder werking van de krachten, waarop de mensch invloed heeft. Een maatschappij is dus daarom heel iets anders dan een natuurfeit, omdat ze een product is van menschelijke vermogens, van geest en willen. Zoo zegt Dr. Van Emden in „Darwinisme en Democratie”: „De Sociologie wijst op haar terrein de natuurwetenschap terug”, en vele andere onderzoekers laten zich analoog hierover uit. Daarbij moet men bij de sociale wetenschap de verschijnselen teleologisch beschouwen, dat niet alleen, maar men moet er van overtuigd zijn, dat men in de Sociologie er zonder die teleologie niet komt. We hebben dus te doen met verschijnselen, die het gevolg zijn van het menschelijk willen en van het voortdurend hooger worden van 't menschen eischen en doeleinden.

Dit heeft natuurlijk ook zijn practische consequenties.

Dikwijls wordt beweerd, dat we den gevaarlijken weg opgaan bij het beschermen van den zwakken, bij liefdadigheid. Dit is echter onjuist. Zoo werd onlangs in de Vragen des Tijds betoogd, dat men meer op geest moet letten bij de huwelijks keus. Physieke gesteldheid spreekt bij de menschen slechts indirect mee, en men moet in 't oog houden dat vooral de menschen geestelijke wezens zijn. En Dr. Kuyper beweert de individu niet, doch de soort is alles.

In de Tweede Kamer, men leze slechts na, wat daarover in de Handelingen staat, heeft Dr. Kuyper zelf gezegd, dat het samengaan van partijen waarbij de antithese is uitgesloten, mogelijk is.

Neemt men deze antithese ten onjuiste aan als uitgangspunt van een staatkunde, zoo is ook die staatkunde niet in orde. Wanneer men gelooft in het bestaan van een God volgt daaruit, dat men ook die God zal en wil dienen. Neemt men nu daarbij deze antithese aan, zoo zal men bij den godsdienst komen tot een antagonisme met de moderne richting, waardoor dus de staat onder kerkelijke heerschappij wordt gesteld. Nog erger is het wanneer die onjuiste antithese als verkiezingsleus gebruikt wordt.

Inleider deed zich kennen als een eminent spreker en de avond was zeer leerrijk.

DE F.

Foto-wedstrijd 1905.

Gaarne vestigen wij de aandacht op onderstaande aankondiging van een foto-wedstrijd.

Het is te hopen, dat het Bestuur succes zal hebben, doordien zeer vele fotograferende studenten hunne producten inzenden.

De D. S. A. Ph. V. stelt zich voor een wedstrijd uit te schrijven voor Amateur-Photografen. Deze wedstrijd is opengesteld voor de leden van de D. S. A. Ph. V, en de leden der bevriende Studenten Corpsen.

De wedstrijd is verdeeld in 3 klassen.

A. Afd. Contactdrukken.

B. Afd. Vergrotingen.

C. Afd. Diapositieven.

Ingezonden kunnen worden 1—6 stuks, in iedere klasse; onderwerp, formaat en drukmethode vrij. Het Bestuur behoudt zich het recht voor bij series een groot aantal toe te staan.

De Jury kan de klassen zoo noodig splitsen.

Elke inzending moet voorzien zijn van een motto en vergezeld gaan van een gesloten couvert, het motto dragend, waarin naam en adres van den inzender.

Van de ontvangst der inzendingen wordt met bijvoeging van het motto kennis gegeven in „Minerva” en het „Studenten Weekblad.”

Inzendingen moeten voor 15 Maart 1905 gezonden worden aan den Secretaris der D. S. A. Ph. V. den heer F. Liebert, v. Leeuwenhoeksingel No. 4, Delft.

Voor elke inzending is een inleggeld van f 0,50 verschuldigd.

In elke klasse worden een of meer prijzen beschikbaar gesteld, naar gelang der deelname.

Voor meerdere bijzonderheden dezen wedstrijd betreffende, zie men de circulaire.

CORRESPONDENTIE.

Aan X.

Dit gedicht scheen ons minder geschikt. Zeer gaarne evenwel zien we ander werk van U te ontmoeten.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Verkozen voor het bestuur der sociëteit „PHOENIX”:

L. C. L. W. SLOTH BLAAUBOER, Thesaurier.

P. H. TESTAS, Comm. van Consumabel.

J. A. WIJNAENDTS,

G. J. M. GOEDHART, } Commissarissen.

Verkozen voor het bestuur der DELFTSCHE STUDENTENWEERBAARHEID:

D. W. VAN DAM, President.

H. F. VAN DE VELDE, Commissaris.

Prof. BOLLAND zal Maandagavond 23 Januari om 7 uur zijn collegecursussen hervatten.

S. D. P. C.

Openbare Vergadering op Donderdag 26 Januari, in de Logezaal, Choorstraat 16A, 's avonds te 8 uur.

Spreker: F. M. WIBAUT, van Amsterdam.

Onderwerp: DE NOODZAKELIJKHEID VAN HET SOCIALISME.

Aan belanghebbenden zij medegedeeld, dat deze vergadering misschien de eenige is, die dit jaar vanwege de S. D. P. C. zal worden gehouden, doordien het bijna onmogelijk is sprekers te krijgen.

SNJEUNTOJOUNSELSKIP „FRISIA”.

Takomme snjeun, de 21e fen Louwmoanne gearkomste bei JÉHANNES BRÛNING, Foarstrjitte 67, om 10 úre.

A G E N D A.

DEN HAAG.

Vrijdag 20 Jan. Italiaansche Opera: „Manon Lescaut”, van Puccini; 8 uur.

Kon. Ned. Tooneel: „Marie Antoinette”; 8 uur.

Zaterdag 21 Jan. Fransche Opera: „La Vie de Bohème”; 8 uur.

Zondag 22 Jan. Geb. voor K. en W.: Residentie-orkest; 2½ uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 20 Jan. Grootte Schouw. Rott. tooneelgezelschap: „De Familieraad”; 8 uur.

Tivoli-Schouwburg: „De Gebochelde”; 8 uur.

A D V E R T E N T I E N.

Delftsche Limonade Siropen.

AARDBEIEN, ANANAS, CITROEN,
FRAMBOZEN, GRENADINE, KERSEN,
MANDARIJN EN SINAASAPPEL,
per flesch f 0,75, 6 flesschen franco door Nederland.

Aanbevelend,

W. DE HOOGH,
NIEUWE LANGENDIJK 50.

W. BOSSARD,

Noordeinde hoek Kolk.

Eenige maker van KOFFERS en aanverwante artikelen alhier.

Specialiteit voor de INDIËN van

KOFFERS, BERGZADELS enz.

en reparatiën van deze.

H.H. Ingenieurs, die naar de Indiën vertrekken, gelieven hiervan notitie te nemen; de beste aanbevelingen van mijn werk zijn steeds voorhanden.

Restaurant Wed. J. L. BÜHLER, HOUTTUINEN 2. DELFT.

Specialiteit in:

FRANZISKANER LEISTBRÄU.

PILSENER URQUEL.

WIJNHANDEL.

Levering aan huis van prima

BORDEAUX-, RIJN-, MOEZEL-, CHAMPAGNE-
en MORGENWIJNEN,

tegen concurreerende prijzen.

WINTERSHOTELS.

DÉJEUNERS, DINERS (van f 0,85 en hooger) en SOUPERS.

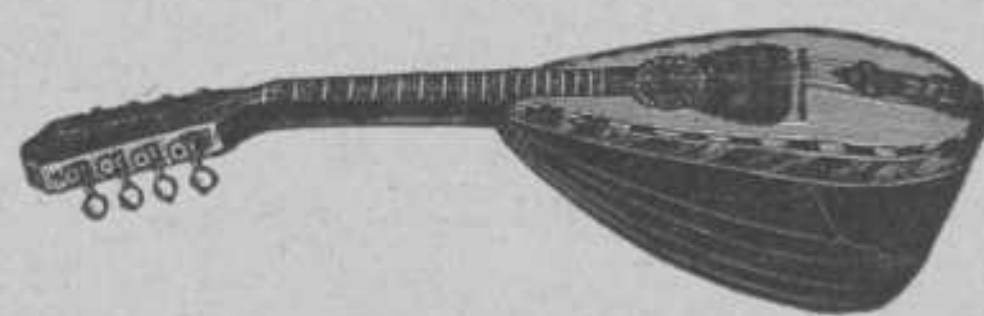
WARME en KOUDE DAG- en AVONDSHOTELS.

ZEEUWSCHE OESTERS.

Geopend tot 2 uur 's nachts.

Het weekblad „De Nederlandsche Sport” ligt ter lezing.

HEES & Co.

DELFT.

EN GROS.

EN DETAIL.

Exporthandel

van **Muziekinstrumenten.**

FILIALEN:

Delft,
Voldersgracht 29.
Maassluis,
Markt 22.

Den Haag,
Wagenstraat 79.

Haarlem,
Gr. Houtstraat 103.

Hoek van Holland,
Nieuwe gedeelte.

Enorm lage prijzen.

Onze Prijscurant van
aanvraag gratis toegezonden.

le kw. Instrumenten.

Snaren-Instrumenten wordt op

**Levering van instrumenten en muziek aan de meeste
mandolineclubs en strijkorkesten in Nederland.**

In het bijzonder vestigen wij de aandacht op onze
Dorigo Mandoline en Mandola,
Luiten en Liola's, onze Spaansche
Guitare van Jean José Alcavas,

onze reclame viool,
geheel compleet, met ebbenhout garnituur voor f 6,-.

Muzieklessenaars
in brons, geheel opvouwbaar f 2,-, in nikkel f 3,-.

PIANINO's
in alle stijlen en fabrikaten, worden geleverd naar
verkiezing in huur en door huur in eigendom, tegen
f 6,- per maand.

